

Maifundurin - september fundurin og hvat so!!!

TINGIÐ samtykti mánaðagin avtaluna millum Føroyar og Danmark um endurfigging av okkara úttalandalánum vm. Nú er so eftir at samtykkja hesa avtalu í Danmark og eftir øllum at døma fer avtalan í fólkatingið til viðgerðar, tí hetta tykist Framburðsflokkurin at krevja. Tvs. at vit aftur skulu viðgerast á danska fólkatingi og harvið eisini í allari tí dansku pressuni - upp á gott og illt.

OG skrivingin er longu byrjað. Fleiri av dansku bløðunum hava í seinastuni gjørt nógv burtur úr Føroyum, og givið er tað, at tá avtalan kemur fyrri fólkatingið fer tað eisini at koma fram, at "vitjanirnar" hjá landsstýrinum í Danmark eru ikki lidnar við hesi avtaluni. Tvørturímóti er hon bert ein partur av eini størri heildarætlan - endurreisingarætlan um ein vil - fyrri Føroyar.

EIN kann so bara ímynda sær, hvat bløð sum Ekstrablaðið tá fara at skriva. Tey eru í hvussu er ikki mjúk í hesum døgum og kunnu vit m.a. vísa til eina oddagrein í umrødda blaði í farnu viku, har verður m.a. sagt: "Deres egen politiske ledelse og såkaldte centraladministration har gennem årene udvist en uduelighed, der grænser til det forbryderiske."

EITT er so tað fjølmiðlarnir skriva. Annað er, hvat stjórmin til ta tíð fer at krevja av føroyingum afturfyrri at skula veðhalda fyrri upptætt fleiri lánum og umfigging av lánum. Her kunnu vit bara nevna kommunurnar, sum hava eina ovurstóra skuld til eitt nú dansk kreditfelag.

FUNDURIN í september verður tí helst líka so týðandi sum hann í mai, ella kanska verður hann tann týðingarmesti av øllum! Tí við honum skal ein verulig og samlað endurreisingarætlan fyrri Føroyar setast út í kortið. Danir hava víst vælvilja móti føroyingum - eisini hvat viðvíkur einum møgulegum komandi undirskoti á figgjarlógini fyrri 1994. Undir viðgerðini av maiavtaluni á tingi

vóru fleiri røðarar inni á, at danir úttan iva fara at seta nýggja treytir við, tá teir í september skulu taka støðu til eitt nú møgulegt undirskot á komandi figgjarlóg og so mangt annað. Víst varð á, at danir fara neyvan at góðtaka at vera við til at rinda undirskot á eina figgjarlóg, sum miðjar móti at varðveita try sjúkrahús - um somu tíð, sum danir sjálvir leggja niður smærri sjúkrahúsin.

MEN her hevur lögmaður víst á, at danir fara neyvan at leggja seg út í, hvussu vit seta upp figgjarlógina. So nógv er spart og skert, at tað ber ikki til at minka meira um teir ymsu postarnar á figgjarlógini. Gamla kravið um javnvág á figgjarlógini er rætt og skætt ikki aktuelt longur, tí so nógv er longu spart, at alt rapar skal meira skerjast. Hetta hava danir innseð, og tí góðtaka teir eitt undirskot á figgjarlógini og vilja eisini verða við til at veðhalda fyrri at kunna figgja hetta undirskotið.

TAÐ er ringt at siga nakað við vissu um, hvørt danir í september fara at seta okkum nýggjar treytir. Gera teir hetta bera teir so aftur ótta fyrri at verða skuldsettir fyrri at leggja seg út í føroyskan innanríkispolitikk. Hinvegin eru teir eisini greiðir yvir, at danski skattgjaldarin fer ikki at sita tigandi og hyggja at, meðan partur av skattapengum hansara fer til at figgja almennar dupultfunktiónir sum eitt nú sjúkrahúsin eru tað.

TAÐ er nokk eisini vert at merkja sær, at tá nýggi formaðurin í Ráðgevandini Nevndini í fjør varð spurdur, hvat hann sum fremmandur hugsaði, tá hann sá, at vit høvdu try sjúkrahús í Føroyum, svaraði hann, at hetta gjørdi hann sera bilsnan, tí vit høvdu um somu tíð so gott útbýgt vega- og samferðslukervi. Nú er sami Bonnerup valdur í eina 3-manna endurreisingarnevnd, sum skal geva dansku stjórnini uppskot um, hvussu Føroya koma á fótur aftur. Ein hevur loyvi at gita, at sami Bonnerup, sum júst hevur vitjað í Føroyum, møguliga fer at lata okkurt orð falla til dansku stjórnina um, at "den går ikke at støtte finansiering af tre sygehuse".

JÚST spurningurin um sjúkrahúsverkið

er áhugaverður, tá tosað verður um, hvørji møguleg krøv danir fara at seta okkum í sambandi við nýggjum veðhaldum ol., tí her nettup er talan um dupultfunktiónir. Tað verður so eisini áhugavert at frætta, hvat núverandi danski heilsumálaráðharrin fer at siga til uppskotið til kanning av føroyska sjúkrahúsverkinum, har hann hevur fingið til uppgávu at siga føroyingum, hvussu vit skulu reka okkara sjúkrahúsverk mest rationelt og effektivt - men við teirri treyt, at tað skulu vera try desirerað sjúkrahús. Tað er í lagi, at vit biðja úttanveltaðar kanna okkara sjúkrahúsverk, men tað er skeiðt av føroyskum politikarum at lata oyru og eygu aftur fyrri veruleikanum og bara tveita uppgávuna yvir á aðrar.

VIT eiga at vera so fræg, at vit sjálvi tora at víðgja spurningin, um vit framhaldandi skulu varðveita og útbýggja try sjúkrahús. Í hesi tíð har tað skal sparast mest møgulegt kann tað ikki vera rætt at skula keypa inn til landið sera kostnaðarmikla hospitalsútgærd - ja í nógvum førum somu útgærd til try sjúkrahús. Meðan vit stongja fleiri hundrað seingjarpláss á Landssjúkrahúsinum byggja vit eitt heilt nýtt sjúkrahús á Tvøroyri og tvífalda talið á seingjarplássum.

HVAR tú enn býrt í hesum landi, so mátti tað besta verið at vit lögdu alla orku í at fáa eitt so vælverkandi sentral-sjúkrahús sum gjørligt. Harvið verður ikki sagt, at hini sjúkrahúsin skulu niðurlæggjast. Hesi hava stóran týðning fyrri lokalsamfelagini eitt nú geva tey nógv arbeiði, og tí sigur tað seg sjálvt, at tú ikki frá drøgi til annan kann taka hesi arbeiðsplássini burtur. Men at byggja alla okkara framtíð á heilsu-økinum á nakrar avgerðir, sum vórðu tiknar fyrri mongum árum síðani, tá avgjørt varð at hava sjúkrahús í Norðoyggjum og Suðuroy, kann so ikki vera rætt.

HELDUR enn at góðtaka at halda fram við at byggja hesi sjúkrahús út áttítt vit saman við milliáðarlógnum í betri samferðslukervi - at lagt ein skilagóða og framtíðarlítandi sjúkrahúspolitik til rættis. Tað hava vit so ikki havt dirvi ella hugflog til. Nú má tað so vera.

Setið út í kortið eina heilsupolitikk, sum miðjar móti at varðveita og útbýggja Landssjúkrahúsið og brúkið so sjúkrahúsbygningarnar í Klaksvík og á Tvøroyri til onnur heilsuendamála enn júst tað at vera eitt desirerað sjúkrahús við tí øllum teimum útreiðslum, sum nú eru knýttar at einum sjúkrahúsi. Áhugavert verður at frætta, hvat danska kanningin av sjúkrahúsverkinum kemur til - um hon í heila tikið kemur í gongd.

AT nema við spurningin um sjúkrahúsin og bara so mikið sum at vísa at ta sannroynd, at tað kostar meira at reka eitt sjúkrahús enn try er so at nema við eld. Hetta gjørdi sjúkrahússtjórnin nú um dagarnar og var tað sum at rætta hundi brand. Tianverri eiga fjølmiðlarnir í Føroyum og har serliga útvarpið eina stóra ábyrgd av, at vit ongantíð hava fingið eitt sakligt og seriøst orðaskifti um hetta málið. Politikarar eru slopnir alt ov lætt frá at svara spurningum um hví vit hava try sjúkrahús, hví tey skulu varðveitast, hvat tað kostar, hvussu nógv sjúkrahúsin hava at siga fyrri smærri plássini, í høvnn mun Landssjúkrahúsið eigur at virka sum central-sjúkrahús osv. Tað skal tí vera áheitan okkara á ikki minst útværð um at vísa hesum samfelagsmálarum størri ans. Betri seint enn ongantíð.

HÓAST málið er og altíð hevur verið eitt politiskt sprengimál og tað hevur rípað upp í gomlum stríði, so er tað eitt so fyrri allar føroyingar so álvarsligt og viðkomandi mál, at tað átti at fingið nógv stórra umrøðu eitt nú í almennu fjølmiðlunum. Spurningurin í dag er: skulu vit varðveita øll try sjúkrahúsin sum nú og útbýggja tey samsvarandi! Skulu vit dúva uppá Ríkishospitalið sum okkara sentralsjúkrahús ella skulu vit leggja eina nýggja politiska kós í hesum máli, sum sigur, at vit eiga fyrst og fremst at menna okkara høvudsjúkrahús sum er Landssjúkrahúsið og so nýta hini sjúkrahúsin til onnur endamála enn tey eitt sjúkrahús tekur sær av!

Summartónar 1993:

Heimskendi kór- bólkurin The Hilliard Ensemble vitjar í Føroyum í summer

Ein av heimsins bestu vokalbólkum, korbólkurin The Hilliard Ensemble, vitjar í Føroyum um mánaðarskiftið juni-juli og fer at hava tvær konsertir á

tónleikastevnu í Summartónar.

The Hilliard Ensemble hevur serliga lagt seg eftir at framføra vokaltónleik, sum er skrivaður í renne-

sansuni og tíðini undan. Í tíðini frá uml. ár 1100 til 1600 var sangur, og fyrst og fremst andaligur sangur, høvuðstátturin í tónleikalívnum. Fleiriraddaði

sangurin hevði tá avloyst gamla einraddaða kirkju-sangin, og í hesum tíðarskeiði menti fleiriraddaði sangurin seg til eitt so høgt tónlistaligt støði, at vit enn í dag verða stórliga hugtikin, tá ið vit lýða á henda sang.

The Hilliard Ensemble hevur líka síðani bólkurin varð stovnaður í 1974 verið millum teir fremstu, tá ið talan hevur verið um at framføra eldri kórtonleik. Teir fyra føstu limirnir í kórólkinum David James (kontratenor), Rogers Covey-Crump (tenor), John Potter (tenor) og Gordon Jones (bariton) fáast burtur av við at syngja. The Hilliard Ensemble ferðast um allan heim og

hevur 100 konsertir árliga, og bólkurin hevur givið út ein hóp av plátum. Tað eru ikki hessini ummæli, hesar plátuútgávur hjá The Hilliard Ensemble fáa, og fleiri verða taldar millum tað besta, tá ið talan er um framførsu av bæði nútímans og eldri kirkjuligum og verðsligum kórtonleiki.

Tvær konsertir í Føroyum

The Hilliard Ensemble fer at hava tvær konsertir í Føroyum. Tann fyrri verður í Listaskálanum mikudagin 30. juni. Henda konsertin hevur fingið yvirskriftina "Úr miðöld til nútíð". Elsta kórverkið á hesi konsert

er skrivað í seinnu helvt av 12. öld. og er tað navnframi Perotin (u. 1160-1220), eitt av fremstu tónskáldunum úr so-nevnda Notre-Dame-skúlanum, sum hevur skrivað. Síðani verða sungin kórverk frá 14. og 15. öld, og eisini nýggjari kórverk úr okkara öld.

Dagin eftir, hósdagin 1. juli, fer The Hilliard Ensemble at hava konsert saman við føroyska kórimum Nátón í Norðurlandahúsinum. Á hesi úttan iva sera áhugaverdu konsert fer The Hilliard Ensemble at framføra eina røð av kórverkum frá rennesansutíðini. Og eitt høvi sum hetta, at hoyra

Framhald á síðu 12